

ထားဝယ်ဒေသီယစကားရှေ့ပြေးလေ့လာချက် ၃

မာတိကာ

ကျေးဇူးစကား	၆
နိဒါန်း	၇
ပထမပိုင်း ထားဝယ်စကား၏ထူးခြားသောအသံထွက်ပုံများ	၁၇
၁။ မြန်မာနှင့်မတူသောသရအသံထွက်များ	၁၈
၂။ ထားဝယ်စကားမှ အပင့်အရစ်မြှုပ်အသံများ	၅၆
၃။ ထားဝယ်စကားမှလွတ်သံများ	၅၉
၄။ အသံပျော့နှင့်အသံမာအလဲအလှယ်ပြုစကားများ	၆၆
၅။ အစဗျည်းသို့မဟုတ်အစသံကိုချန်၍ပြောခြင်း	၆၉
၆။ နှစ်လုံးထပ်စကားနှင့် ဝိသဇ္ဇနီသံများ	၇၁
၇။ မပီသောစကားဆက်နှင့်အဆုံးသတ်များ	၇၂
ဒုတိယပိုင်း ထားဝယ်စကားနှင့် မြန်မာဝေါဟာရ ပေါရာဏများ	၇၉
၁။ ထားဝယ်စကား၌ အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုအသုံးပြုပုံထူးခြားသော မြန်မာ့ ဝေါဟာရများ	၈၀
၂။ ထားဝယ်စကား၌ တွေ့ရသော အသုံးတိမ် ဝေါဟာရနှင့် ပေါရာဏများ။	၁၀၅
တတိယပိုင်း သီးခြားထားဝယ်စကားအသုံးအနှုန်းနှင့်ဝေါဟာရများ	၁၃၆
ထားဝယ်စကားအသုံးအနှုန်းများ	၁၃၇
၁။ အညွှန်းစကားများ	၁၃၇
၂။ အမေးစကားများ	၁၃၈
၃။ တစ်ထက်အများ (ဗဟုဂုဏ်)အသုံး	၁၄၁

၄ မောင်လေးတင့်

၄။ စကားတစ်လုံးအသုံးနှစ်မျိုး	၁၄၂
၅။ တူညီချက်ကိုနှိုင်းယှဉ်ပြသောစကားလုံး	၁၄၂
၆။ သဘောတူကြောင်းဟုတ်မှန်ကြောင်းဝန်ခံခြင်း	၁၄၃
၇။ ငြင်းပယ်ကြောင်းအနက်ရှိစကား	၁၄၄
၈။ တောင်းပန်စကား	၁၄၅
၉။ အာမေဇိုတ်	၁၄၅
၁၀။ ပြုလိုဖြစ်လိုသည့်သဘောဆန္ဒ	၁၄၆
၁၁။ ချည်း၊ သက်သက်	၁၄၈
၁၂။ ဆီ (နားနှင့်ရင်း)	၁၄၈
၁၃။ တော်တော် (အတော်)၊ သိပ်၊ အလွန်၊ အလွန်အလွန်	၁၄၉
သီးခြားထားဝယ်ဝေါဟာရများ	၁၅၀
ထားဝယ်စကားအပြောအဆို	၁၆၃
နိဂုံး	၁၇၃
နောက်ဆက်တွဲ (က)	၁၇၉
နောက်ဆက်တွဲ (ခ)	၁၈၁
နောက်ဆက်တွဲ (ဂ)	၁၈၂
နောက်ဆက်တွဲ (ဃ)	၁၈၄
နောက်ဆက်တွဲ (င)	၁၈၅
နောက်ဆက်တွဲ (စ)	၁၈၆
နောက်ဆက်တွဲ (ဆ)	၁၈၇
မှီငြမ်းကိုးကားသောစာအုပ်စာတမ်းများ	၂၁၁

ထားဝယ်ဒေသီယစကားရှေ့ပြေးလေ့လာချက် နိဒါန်း

မြန်မာစကားသည် မြန်မာတစ်နိုင်ငံလုံးတွင် လူဦးရေအများဆုံး ပြောဆိုနားလည်နိုင်သော စကားဖြစ်၍ မြန်မာနိုင်ငံ၏ ‘စံပြစကား’ (Standard Language) သို့မဟုတ် ‘ဗဟိုစကား’ ဟုဆိုရပါမည်။

ထားဝယ်စကားသည် ထားဝယ်ခရိုင် (ထားဝယ်၊ ရေဖြူ၊ လောင်းလုံး၊ သရက်ချောင်း၊ လေးမြို့နယ်) တွင် လူဦးရေ ငါးသိန်းကျော် သာ ပြောဆိုနားလည်နိုင်သော စကားဖြစ်ပါသည်။ ဘာသာစကား ပညာရှင်နှင့် သုတေသီအချို့က ဘာသာဗေဒ^၁ အခေါ်အဝေါ်အားဖြင့် ‘ဒေသီယစကား’ (Dialect) ဟုခေါ်သော စကားတစ်မျိုးအဖြစ် သတ်မှတ်ကြပါသည်။

“ဒေသီယစကား” ဟူသောဝေါဟာရသည် ဘာသာဗေဒ အခေါ်အဝေါ်ဖြစ်သော (Dialect)ကို မြန်မာပြန်ဆိုထားခြင်းဖြစ်၍ ယင်း ဝေါဟာရမပေါ်မီက ဆရာကြီးဦးဖေမောင်တင်က “ဒေသန္တရစကား” ဟု လည်းကောင်း၊ ဂျပန်အမျိုးသားပါမောက္ခ မစ္စတာ အိုနိုတိုးရုက “ဒေသန္တရ သုံး မြန်မာစကား” ဟု လည်းကောင်း ပြန်ဆိုခဲ့ကြပြီး ရန်ကုန် စက်မှု တက္ကသိုလ် မြန်မာစာ နည်းပြဆရာ ဦးတင်ထွန်းက “ဒေသီယစကား” ဟုလည်းကောင်း၊ စာရေးဆရာ ဘာသာစကားသုတေသီမောင်သာနိုးက

၁။ ဘာသာဗေဒ(Linguistic)ဆိုသည်မှာ ဘာသာစကားတစ်ခုခုသို့မဟုတ် ဘာသာ စကားများကို သိပ္ပံနည်းကျ ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာ လေ့လာသော ပညာရပ် ဖြစ်သည်။

“ဒေသီ စကား” ဟုလည်းကောင်း သူတို့၏ စာအုပ်စာတမ်းများတွင် အသီးသီး အသုံးပြုခဲ့ကြဖူးပါသည်။

“ဒေသီယစကား” ဟူသော ဝေါဟာရကိုမူ ရန်ကုန်စက်မှု တက္ကသိုလ် မြန်မာစာဌာနမှူး ဦးစိုးမြင့်က သူ၏ “ဒေသီယစကား လေ့လာမှု” စာတမ်းတွင် ပထမဆုံး စတင်အသုံးပြုခဲ့သည်ကို တွေ့ရပါ သည်။ သို့ဖြင့် “ဒေသီယစကား”ကို တရားဝင်အသုံးအနှုန်းအဖြစ် ဤစာတမ်းတွင် အသုံးပြုထားပါသည်။

ဆရာဦးစိုးမြင့်က “ဒေသီယစကားဟူသည်မှာ ဒေသကွဲပြားမှု၊ လူမှုအဆင့်အတန်း ကွဲပြားမှုများကြောင့် စကားအသံထွက်၊ သဒ္ဒါနှင့် ဝေါဟာရအသုံးအနှုန်းများကွဲပြားနေသော ဘာသာစကားတစ်ခုတည်း၏ အသွင်ကွဲများဖြစ်သည်ဟု ဆိုရပါမည်”ဟု မှတ်ချက်ပေးခဲ့ပါသည်။^၂

ဒေသီယစကားသည် အထင်ကြီးစရာလည်း ကောင်းလှသည်။ တန်ဖိုးလည်းရှိသည်။ ဘာသာဗေဒပညာရှင်တို့အဖို့ “ဒေသီယ စကား” သည် အရေးပါလှသည်။ အဘယ်ကြောင့် ဆိုသော် “ဒေသီယစကား” ကွဲပြားမှုများသည် ဘာသာစကားလေ့လာမှုကို အထောက်အကူ ပြုရုံ သက်သက်မျှသာမကဘဲ စံပြနှင့် စံပြမဟုတ်သောစကားများ စတင် ပေါ်ပေါက်လာပုံ ရင်းမြစ် သမိုင်းကို နားလည်ရန်အချက်သည် ဒေသီယ စကား၏ အသွင်အပြင် အနေအထားများပေါ်တွင် တည်နေသောကြောင့် ပင် ဖြစ်သည်ဟု ဘာသာဗေဒပညာရှင် ဗလွမ်းဖီး (Bloomfield) က ဆိုခဲ့ပါသည်။^၂

ဘာသာဗေဒပညာရှင်တစ်ဦးဖြစ်သော ကွယ်လွန်သူ ပါမောက္ခ ဆရာကြီး ဦးဖေမောင်တင်သည် လွန်ခဲ့သော နှစ်ပေါင်း ၇၀ ကျော်ကပင် ၁။ ဒေသီယစကားလေ့လာမှု၊ တက္ကသိုလ်ပညာပဒေသာ (ပီဇီ)၊ အတွဲ ၉၊ အပိုင်း ၂၊ ၁၉၇၄၊ စာ-၆၁။
၂။ ဦးစိုးမြင့်၊ ဒေသီယစကားလေ့လာမှု၊ စာ-၆၈။

ထားဝယ်မြို့သို့လာရောက်၍ ထားဝယ်စကားကို နှိုက်နှိုက်နဲ့နဲ့ လေ့လာ သုတေသနပြုကာ “Dialect of Tavoy” စာတမ်းကို ရေးသားပြုစုပြီး ၁၉၃၂ ခုနှစ် ဒီဇင်ဘာ ၁၄ ရက်နေ့တွင် ကျင်းပသော မြန်မာနိုင်ငံ သုတေသနအသင်း စာတမ်းဖတ်ပွဲတွင် ဖတ်ကြား တင်သွင်းခဲ့ပါသည်။ ယင်းစာတမ်းကို မြန်မာနိုင်ငံသုတေသန အသင်း ဂျာနယ် အတွဲ ၃၃၊ အပိုင်း၁၊ ၁၉၃၃၊ စာ ၃၁-၄၆ တွင်လည်းဖော်ပြခဲ့ပါသည်။ ယင်းစာတမ်း ၏ အထူးခြားဆုံးအချက်မှာ မြန်မာစကားနှင့် ထားဝယ်စကား အသံထွက် အချို့ကို အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ သဒ္ဒါဗေဒအက္ခရာ^၁ (International Phonetic Alphabet) ဖြင့် နှိုင်းယှဉ် ဖော်ပြထားခြင်းဖြစ်ပါသည်။

ယင်းစာတမ်းတွင် ဆရာကြီးဦးဖေမောင်တင်က ဘာသာဗေဒ (Linguistic) အမြင်၊ သဒ္ဒါဗေဒ(Phonetic) အမြင်အရ ထားဝယ်စကား နှင့် ပုဂံခေတ်ဝေါဟာရတို့ ဆက်သွယ်မှုရှိနိမ့်မက သမိုင်းကြောင်းအရလည်း ဆက်သွယ်မှုရှိပုံကို ခိုင်မာသော အထောက် အထားများဖြင့် ဖော်ပြထား သည်ကိုတွေ့ရပါသည်။ သမိုင်းကြောင်းအရ ဆက်သွယ်မှုရှိသော ကျောက် စာများ၊ အုတ်ခွက်ရုပ်ပွားတော်မှစာများအပြင် ယနေ့ထားဝယ်သူ၊ ထားဝယ်သားများပင် မကြားဖူးသေးသော အခြားစာအုပ်စာတမ်းများ တွင် မတွေ့ခဲ့ဖူးသေးသော ထားဝယ်ရိုးရာ တေးဟောင်းတစ်ပုဒ်ကိုပါ ဖော်ပြထားသည်ကို တွေ့ရပါသည်။ ယင်းတေးဟောင်းကို နောက်ဆက်တွဲ (က) တွင်ရှုပါ။ ယင်းအင်္ဂလိပ်ဘာသာ စာတမ်းကို မြန်မာပြန်ဆိုထားသော “ထားဝယ်ဒေသီယစကား” ကို “မြန်မာဝတ္ထုသမိုင်းအစနှင့် သုတေသန စာတမ်းများ” ၁၉၆၉ တွင် ဖော်ပြထားပါသည်။

၁။ သဒ္ဒါဗေဒဆိုသည်မှာဘာသာစကားတွင်ရှိသည့်စကားသံ(speech sound)များကို ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာလေ့လာသောပညာရပ်ဖြစ်၍အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာသဒ္ဒါဗေဒအက္ခရာ ဆိုသည်မှာ“အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာသဒ္ဒါဗေဒအသင်းကြီးမှမည်သည့်စကားသံကိုမဆို တိတိကျကျမှတ်တမ်းတင်နိုင်ရန်တီထွင်ထားသောသင်္ကေတအက္ခရာဖြစ်ပါသည်။

ဆရာကြီးဦးဖေမောင်တင်သည် သူ၏ “ဘာသာစကား ယဉ်ကျေးမှု” ဆောင်းပါးတွင်လည်း ထားဝယ်စကားနှင့်ပတ်သက်၍ ထပ်မံ ဖော်ပြထားပါသေးသည်။ မြန်မာနိုင်ငံ၌ ပြောဆို အသုံးပြုလျက်ရှိသော ဘာသာစကားများတွင် ဩစထရေလီယားရိုးနှင့် တိဗက်တရုတ်မျိုးရိုးဟူ၍ နှစ်မျိုးရှိသည့်အနက် မြန်မာဒေသန္တရများဖြစ်ကြသော ဓန၊ ထားဝယ်၊ မြိတ်၊ အင်းသား၊ တောင်ရိုး၊ ချောင်းသား၊ ရခိုင်၊ ယောတို့သည် တိဗက်တရုတ်မျိုးရိုး၊ တိဗက်- မြန်မာမျိုးခွဲ၊ မြန်မာအစုတွင်ပါ၍ ဓန စကားသည် မြန်မာပေါရာဏနှင့်တူ၏။ အင်းသားစကားသည် ထားဝယ် စကားနှင့်တူ၏ဟု ဆိုထားသည်ကိုတွေ့ရပါသည်။

ထို့အပြင် ထားဝယ်စကား၏ အသံထွက်ပုံ ထူးခြားမှုများကို လည်း သဒ္ဒါဗေဒဆိုင်ရာ အချက် အလက်များဖြင့် အသေးစိတ်ရှင်းပြ ထားသည်ကို တွေ့ရပါသည်။ (ငွေတာရီမဂ္ဂဇင်း၊ ၁၉၆၄ ခု ဖေဖော်ဝါရီလ၊ စာ ၁၅-၂၁) ယင်းရှင်းပြချက်များကို- ဤစာတမ်း(ပထမပိုင်း) “ထားဝယ်စကား၏ ထူးခြားသောအသံထွက်ပုံများ” တွင် ဖော်ပြထားပါ သည်။

မြန်မာ့သမိုင်းပညာရှင်လည်းဖြစ် ဘာသာစကား သုတေသီ လည်းဖြစ်သော ဗိုလ်မှူးဘရှင်ကမူ တိဗက်-တရုတ်ဘာသာ စကား အနွယ်ကြီး၏ အနွယ်တစ်ခုဖြစ်သော တိဗက်-မြန်မာ အနွယ်ဝင် လူမျိုး စုများ မြန်မာနိုင်ငံတွင်းသို့စတင်ဝင်ရောက်လာပုံနှင့် မြန်မာအစုဝင်များ မြန်မာပြည်တစ်ဝန်း ပျံ့နှံ့နေထိုင်ခဲ့ကြပုံကို ဘာသာဗေဒရှုထောင့်မှ ဖော်ပြထားရာ၌ ထားဝယ်စကားကို “အသံကွဲ မြန်မာစကား” တစ်မျိုး အဖြစ် ဖော်ပြထားသည်ကို တွေ့ရပါသည်။ (မြန်မာ့စွယ်စုံကျမ်း၊ အတွဲ- ၁၀၊ ၁၉၆၈၊ စာ ၃၃၈)

ကျောက်စာဝန်ဟောင်းဘာသာစကားပညာရှင် ဦးဖိုးလတ်သည် လည်းကောင်း၊ စာရေးဆရာ ကဗျာဆရာ မြန်မာစာပေပညာရှင်ကြီးများ

ဖြစ်ကြသော ဆရာဇော်ဂျီနှင့် ဆရာမင်းသုဝဏ်တို့သည် လည်းကောင်း အလျဉ်းသင့်ရာ စာအုပ်စာတမ်းများတွင် ပုဂံခေတ်ထိုး ကျောက်စာများ၊ မြန်မာ ပေရာဏများနှင့် ထားဝယ်စကားကို နှိုင်းယှဉ်ဖော်ပြခဲ့ကြသည်ကို တွေ့ရပါသည်။ ဥပမာ- ဦးဖိုးလတ်၏ “မြန်မာစကားအဖွင့်ကျမ်း” ၃ တွဲ ၁၉၆၄။ ဇော်ဂျီ၏ “ထားဝယ်တေးဟောင်းများ” (ဇော်ဂျီ၊ မင်းသုဝဏ်၊ စာပေလောက၊ ၁၉၄၉)။ မင်းသုဝဏ် “မဝါလွမ်းစမား” နှင့် “သဲသာ သောင်မြေ” (မြန်မာစာမြန်မာမှု၊ ၁၉၆၅)

ဆရာမင်းသုဝဏ်၏ “မဝါလွမ်းစမား”တွင် နိဒါန်းကပင် အထူး စိတ်ဝင်စားဖွယ်၊ မှတ်သားဖွယ် ဖြစ်နေပါသည်။ အလျဉ်းသင့်၍ စကား ချပ် လိုက်ပါသည်။

ပါမောက္ခဆရာကြီးဦးဖေမောင်တင်သည် ထားဝယ်စကား အကြောင်း ဆောင်းပါးကို မြန်မာနိုင်ငံ သုတေသန အသင်း ဂျာနယ်တွင် ရေးခဲ့ပြီ။ ဆရာအဘွားက ထားဝယ်အဆက်အနွယ်ကွ၊ ဒါကြောင့် ဆရာထားဝယ်စကားအကြောင်း ရေးနိုင်တယ်ထင်တယ်ဟု ကျွန်တော် ထားဝယ်ဘက်သို့ အလည် ထွက်ခါနီးတွင် ဆရာကြီးကအမိန့်ရှိသည်။ ကျွန်တော် ထားဝယ်သို့ အပန်းဖြေရန်ရည်ရွယ်ချက်ဖြင့် သွားဖို့ ကြံ စည်ခြင်း ဖြစ်သည်။ ထိုကြောင့် ဆရာကြီး၏ ဆောင်းပါးကို နောက်ထပ် ပြန်လည်ဖတ်မိပါ။ ငယ်စဉ်ကလေ့လာဖူးသည်သာရှိသည်။ သို့သော် လည်း ထားဝယ်သို့ ရောက်သောအခါ ဒေသန္တရ ဗဟုသုတ၊ ဘာသန္တရ ဗဟုသုတ စသည်တို့သည် မရှောင်နိုင်အောင် ပေါများသည်ကို တွေ့ရ သဖြင့် ခရီးသွားဟန်လွှဲ မေးမြန်းမှတ်သားခဲ့ရပေသည်”

ဘာသာစကားသုတေသီတစ်ဦးဖြစ်သူ စာရေးဆရာ မောင် သာနိုးကလည်း ပုဂံခေတ် ထိုးကျောက်စာ၊ မျက်မှောက်ခေတ် စာလုံး ပေါင်းနှင့် အသံထွက်ပုံတို့ကို ထားဝယ်စကား အသံထွက်နှင့် နှိုင်းယှဉ် ဖော်ပြထားသည်ကိုတွေ့ရပါသည်။ (ဗမာစာ ဗမာစကား၊ ၁၉၇၂)

ဘာသာစကားသုတေသီ ပညာရှင်တစ်ဦးဖြစ်သော ဆရာမောင်ခင်မင် (ဓနုဖြူ)ကမူ ထားဝယ်စကားကို နေရာဒေသအလိုက် ကွဲပြားသော “အသွင်ကွဲ မြန်မာစကား” တစ်မျိုးအဖြစ် ဖော်ပြထားပြီး အသွင်ကွဲ မြန်မာစကားများကို သီးခြားဘာသာစကားတစ်ခုကို လေ့လာသင်ယူရ သလောက် လေ့လာဖို့မခက်ခဲလှပါဟု မှတ်ချက်ချထားသည်ကို တွေ့ရ ပါသည်။ (မြန်မာစကား မြန်မာစာ ရုပ်ပုံလွှာ၊ ၁၉၉၀)

ထားဝယ်စကား၏ တစ်မူထူးခြားမှုကို စိတ်ပါဝင်စားကြသော နိုင်ငံခြားမှ ဘာသာဗေဒပညာရှင်အချို့သည်လည်း ထားဝယ်မြို့သို့ လာ ရောက်၍ စနစ်တကျလေ့လာ သုတေသနပြုကာ ဖော်ထုတ်တင်ပြခဲ့ကြ ဖူးပါသည်။

ဂျပန်အမျိုးသားမြန်မာစာပါမောက္ခ မစ္စတာအိုနိုတိုးရသည် လွန်ခဲ့သောနှစ်ပေါင်း ၄၀ ကျော် (၁၉၆၄-၆၅)ကပင် ထားဝယ်မြို့သို့ လာရောက်၍ ဘာသာဗေဒနည်းအရလေ့လာသုတေသနပြုပြီး “ဒေသန္တရ သုံး ဗမာစကားများ”^၁ (၁၃၃၀ ပြည့်နှစ်၊ မန္တလေးမြို့၊ စာဆိုတော်နေ့ စာတမ်းဖတ်ပွဲတွင် ကိုယ်တိုင်ဖတ်ကြားခဲ့သောစာတမ်း) နှင့် “ဒေသန္တရသုံး မြန်မာစကား၏ပထဝီဝင်အနေအထား”^၂ ဆောင်းပါးတို့တွင် ထားဝယ် စကား၏ ရှေးမူမပျက် အသံထွက်ထိန်းသိမ်းလျက်ရှိပုံကို ရခိုင်စကား၊ အင်းသားစကား၊ ယောစကား၊ တောင်ရိုးစကား၊ ဓနုစကားတို့နှင့် အသေးစိတ် နှိုင်းယှဉ် ဖော်ထုတ်တင်ပြခဲ့ပါသည်။

ပြင်သစ်နိုင်ငံ၊ ဆော်ဗွန်းတက္ကသိုလ်၊ အရှေ့တိုင်းဘာသာ ဌာနမှူး၊ အမျိုးသမီးပါမောက္ခ ဒဲနစ်(စ်)ဗဲရနိုး^၃ သည်လည်း ၁၉၇၈

၁။ ဒေသန္တရသုံးဗမာစကားများ၊ ကဗျာအကြောင်းစာအကြောင်း၊ ၁၉၆၉၊ စာ- ၄၃-၆၇
၂။ ငွေတာရီမဂ္ဂဇင်း၊ ၁၉၆၉၊ မတ်၊ စာ-၅၃-၆၀။
၃။ Denis Bernot

နှင့် ၁၉၈၀ ခုနှစ်များတွင် ထားဝယ်မြို့သို့လာရောက်၍ ထားဝယ်စကားကို သာမက ထားဝယ်ရိုးရာဓလေ့၊ ထားဝယ်ပုံပြင်စသည်တို့ကိုပါ လေ့လာ သွားခဲ့ပါသည်။ ပါမောက္ခခဲရနိုးသည် ၁၉၅၈ ခုမှ ၁၉၇၈ ခုနှစ်အတွင်း မြန်မာနိုင်ငံသို့ ခြောက်ကြိမ်မျှ လာရောက်၍ ပထမဆုံး ပုဂံကျောက်စာ များ၊ အုတ်ခွက်ဘုရားများ၊ ပန်းချီများကိုလေ့လာပြီး ရန်ကုန်တက္ကသိုလ် တွင် မြန်မာစကား၊ မြန်မာစာကိုသင်ကြားခဲ့သည်။ ထို့နောက် ရခိုင်စကား၊ ကဒူးကနန်းစကား၊ ချင်းစကား၊ ယောစကား၊ အင်းသားစကား၊ ဓန စကား၊ ပအိုဝ်စကား စသည်တို့ကိုလေ့လာခဲ့ပြီး ထိုအချိန်က မြန်မာ- ပြင်သစ် အဘိဓာန်ကြီး ပြုစုရန် ဝေါဟာရများ စုဆောင်းနေဆဲဖြစ်သည်ဟု သိရပါသည်။

ပါမောက္ခခဲရနိုးက “ပုဂံခေတ်ထိုးကျောက်စာများကိုကြည့်လျှင် ယပင့်သံ၊ ရရစ်သံ (လျှာလိပ်သံ)နှင့် လဆွဲသံဟူ၍ အသံသုံးမျိုး ရှိသည် ကိုသိနိုင်ကြောင်း၊ ယခုအခါ ရခိုင်စကား၌ ယပင့်သံနှင့် ရရစ်သံ အသံ နှစ်မျိုး ကျန်ရှိနေ၍ ထားဝယ်စကား၌ ယပင့်သံနှင့် လဆွဲသံဟူ၍ နှစ်မျိုး ကျန်ရှိနေသည်ကိုတွေ့ရပြီး ယနေ့မြန်မာစကား၌မူ ယပင့်သံ တစ်မျိုး တည်းသာ ကျန်ရှိနေသည်မှာ စိတ်ဝင်စားဖွယ်ဖြစ်ကြောင်းနှင့် စနစ်တကျ ဆက်လက်၍ သုတေသနပြုရန် လိုအပ်ကြောင်း” ပြောကြားခဲ့ပါသည်။

ပါမောက္ခဆရာကြီးဦးဖေမောင်တင်က “..... မြန်မာ စကား အသုံးသည် ယခုအခါ ထားဝယ်စကားတွင် တဖြည်းဖြည်းများလာပြီ ဖြစ်ကြောင်း လက္ခဏာများပြလျက်ရှိသည်။ တစ်နေ့တစ်ခြား မြန်မာစကား အသုံးများပြားမှုကို ကူးသန်းဆက်ဆံမှု တိုးတက်များပြားလာခြင်းက လည်း ဖြစ်စေလိမ့်မည်။ သုတေသီအပေါင်းတို့သည် ထားဝယ်ဒေသန္တရ စကားတို့ကို မှတ်တမ်းတင်သင့်ကြပြီဖြစ်၏”^၁ ဟုနိုးဆော်ခဲ့ပါသည်။

၁။ ထားဝယ်ဒေသန္တရစကား၊ မြန်မာဝတ္ထုသမိုင်းအစနှင့် သုတေသနစာတမ်းများ၊ ၁၉၆၉၊ စာ-၁၁၉။ (နောင်တွင် ထားဝယ်ဒေသန္တရစကားဟုညွှန်းပါမည်။)

ဆရာကြီး၏ သတိပေးနှိုးဆော်ချက်သည် နှစ်ပေါင်း ၇၀ ကျော်မျှ သက်တမ်းရှည်နေပြီ ဖြစ်ပါသည်။ မှန်ပါသည်။ ယနေ့ ထားဝယ်စကား သည် ဤစာတမ်းရှင်ငယ်စဉ် လွန်ခဲ့သော နှစ်ပေါင်း ၆၀ ကျော်ကနှင့် မတူတော့ပါ။ ထားဝယ်စကား အသံထွက်ရာတွင် လည်းကောင်း၊ အသုံးအနှုန်းများတွင် လည်းကောင်း မြန်မာစကား အသံထွက်များ၊ မြန်မာ စကားအသုံးအနှုန်းများ တဖြည်းဖြည်းဝင်ရောက် နေရာယူလျက်ရှိသည်ကို တွေ့ရပါသည်။ ဥပမာ- အရင်က ‘ဆပ်ပြာ’ကို ‘ဆပ်ပလ္လာ’ဟုခေါ်ခဲ့ရာမှ ယခုအခါ ဆယ်ကျော်သက်တို့က မြန်မာတို့ အတိုင်း ဆပ်ပြာဟု ပြောနေကြပါပြီ။ ယခင်က ‘အဖျူ’ ဟုပြောခဲ့ရာမှ ယခု ‘အဖြူ’ဖြစ်နေပါပြီ။ အသုံးအနှုန်းအနေဖြင့်လည်း ယခင်က ‘မားမာ ဘဲ့လော်’ အစား ယခု ‘နေကောင်းဘဲ့လော်’ (နေကောင်းရဲ့လား) ဖြစ်နေ ပါပြီ။ ကြာလျှင် ထားဝယ်စကားသည် လုံးဝပျောက်ကွယ်သွားမည်ကို စိုးရပါသည်။

ထားဝယ်စကားကို စနစ်တကျလေ့လာသုတေသနပြု မှတ်တမ်း တင်ဖို့ဆိုသည်မှာ သာမန် စာပေဝါသနာရှင်တစ်ဦးသာဖြစ်သော စာတမ်း ရှင်အနေနှင့် စိတ်ကူး၍ပင်ရနိုင်ကောင်းသော အလုပ်မဟုတ်သည်ကို ရိပ်စားနားလည်ထားပြီးဖြစ်ပါသည်။ သို့ရာတွင် မိမိနေ့စဉ်နှင့် အချိန်ရှိ သမျှ ကြားနာပြောဆိုနေရသောစကားကို မိမိမှတ်သား လေ့လာထား မိသမျှ တင်ပြရလျှင် အဆင့်တန်းမီ သုတေသနစာတမ်းတစ်စောင် မဖြစ်နိုင်သည့်တိုင် အရပ်သား မှတ်တမ်းကလေး တစ်စောင်တော့ ဖြစ် တန်ကောင်းရဲ့ဟုသဘောပိုက်ကာ ထားဝယ် ဒေသီယစကား ရှေ့ပြေး လေ့လာချက်ကို စမ်းသပ် ရေးသားပြီး ၁၃၃၈ (၁၉၇၆) ခုနှစ်နှင့် ၁၃၄၁ (၁၉၇၉) ခုနှစ် ထားဝယ်မြို့ စာဆိုတော်နေ့ အထိမ်းအမှတ် အခမ်းအနား များ၌ ဖတ်ကြားခဲ့ပါသည်။

ထို့နောက် မိတ်ဆွေထုတ်ဝေသူတစ်ဦးက တိုက်တွန်းသဖြင့်

စာအုပ်အဖြစ်ထုတ်ဝေရန် စာတမ်းကိုပြန်လည်တည်းဖြတ်ပြီး အပြည်ပြည် ဆိုင်ရာ သဒ္ဒါပေဒအက္ခရာအပါအဝင် အချက်အလက်သစ်များကို ထပ်မံ ဖြည့်စွက်ခဲ့ပါသည်။

ထားဝယ်စကားကို လေ့လာသုတေသနပြုခဲ့ကြသောပြည်တွင်း၊ ပြည်ပမှပညာရှင်သုတေသီများသည် တစ်ဖက်တစ်ချောင်းသော ထားဝယ်စကား အသံထွက်ပုံအချို့ကို အဓိကထား၍ဖော်ပြခဲ့ကြသည်ကို သတိပြုမိပါသည်။ ထားဝယ်စကား၏ အသွင်အပြင်လက္ခဏာများကို ဂရုပြုစေ့ငု ကြည့်မည် ဆိုလျှင် အဓိကကျသော ထူးခြားချက်သုံးရပ်ကို တွေ့ရမည်ဖြစ်ပါသည်။

(၁) ထားဝယ်စကားသရအသံထွက် အများစုသည် မြန်မာစကား အသံ ထွက်နှင့်ကွဲပြားခြားနားမှု ရှိရုံမက မြန်မာစကားအသံထွက်တွင် လုံးဝမရှိသောအသံ တစ်နည်းအားဖြင့်ပြောရလျှင် မျက်မှောက် ခေတ်သုံး မြန်မာစာလုံးပေါင်းဖြင့်ပေါင်း၍ အသံထွက်နိုင်သော စကားသံများ ရှိနေခြင်း။

(၂) မြန်မာနိုင်ငံရှိ အခြားသော တိုင်းရင်းသား ဘာသာစကားတို့ ကဲ့သို့ပင် ထားဝယ်စကားတွင်လည်း မြန်မာစကားအသုံးအနှုန်း မြန်မာ ဝေါဟာရများကို ထည့်သွင်း အသုံးပြုလျက်ရှိရာ ထားဝယ် စကား ပြောရာ၌ မြန်မာတို့နှင့်မတူ အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆို အသုံးပြုပုံ ထူးခြား သည့် မြန်မာဝေါဟာရအချို့နှင့် အသုံးတိမ်ဝေါဟာရ သို့မဟုတ် ပေါရာဏများ ရှိနေခြင်း။

(၃) မြန်မာစကားအသုံးအနှုန်း မြန်မာဝေါဟာရများနှင့် လုံးဝမတူသော ထားဝယ်စကား အသုံးအနှုန်း၊ ထားဝယ်ဝေါဟာရ အခေါ်အဝေါ် များ ရှိနေခြင်းတို့ဖြစ်ပါသည်။

သို့ဖြစ်ရာ ဤစာတမ်းကို ထားဝယ်စကား၏ ထူးခြားချက်များ အလိုက် အောက်ပါအတိုင်း အပိုင်းသုံးပိုင်းခွဲ၍ တင်ပြသွားမည် ဖြစ်ပါ သည်-

- ၁။ ထားဝယ်စကား၏ ထူးခြားသောအသံထွက်ပုံများ
- ၂။ ထားဝယ်စကားတွင် အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆို အသုံးပြုပုံ၊ ထူးခြား သော မြန်မာဝေါဟာရနှင့် ပေါရာဏများ
- ၃။ မြန်မာစကားနှင့်လုံးဝမတူသော သီးခြား ထားဝယ် စကား အသုံးအနှုန်းနှင့် ထားဝယ် ဝေါဟာရများ ဟူ၍ဖြစ်ပါသည်။